

Archeometria

(előadás, gg1n1L03 (BSc)
2021. tavasz)

Szakmány György - T. Biró Katalin

tbk@ace.hu

2021. február 08 (on-line).

Archeometria - Régészeti bevezető 1.

T. Biró Katalin
Magyar Nemzeti Múzeum
tbk@ace.hu
<http://www.ace.hu/curric/elte-archeometria/>

2021. február 08 (on-line).

A félév beosztása, követelmények, stb.
Az archeometria tárgya, témakörei, helye a természettudományokban.
Az archeometria magyarországi múltja, helyzete.
Az archeometria és a régészet kapcsolata a régészet oldaláról.
Az archeometria és a restaurálás kapcsolata.
Korai archeometriai vonatkozások (pl. Rómer F. stb)
Folyóiratok (magyar és külföldi) – könyvek, egyéb irodalmak -
Konferenciák (ISA, EMAC stb)

2021. február 08 (on-line).

Régészeti alapok 1.: Régészeti ásatások a múltban és a jelenben (ezekhez kapcsolódó alapfogalmakkal: réteg, szelvény, objektum, strat szám, kultúra stb.)
Régészeti alapok 2.: a régészeti korbeosztás, magyarországi legfontosabb kultúrák (elterjedés, időszak), KORTÁBLA

2021. február 08 (on-line).

Archeometria - Régészeti bevezető 1.

archeometria: régészeti leleteken és múzeumi műtárgyakon, lelőhelyeken végzett interdiszciplinális (alapvetően természettudományos) vizsgálatok összessége

rokon területek:

conservation science (restaurálás és konzerválás tudományos módszerei), iparrégészet, környezetrégészet stb.

2021. február 08 (on-line).

Archeometria - Régészeti bevezető 1.

kormeghatározás

leletfelderítés

biológiai maradványok vizsgálata

származási hely és technológiai vizsgálatok (anyagfajtánként)

+ „conservation science”

2021. február 08 (on-line).

Archeometria - Régészeti bevezető 1.

- Az archeometria magyarországi múltja, helyzete.
- Az archeometria és a régészet kapcsolata.
- Az archeometria és a restaurálás kapcsolata.

irodalomjegyzékbe!

Környezet-Ember-Kultúra: Az alkalmazott természettudományok és a régészet párbeszéde

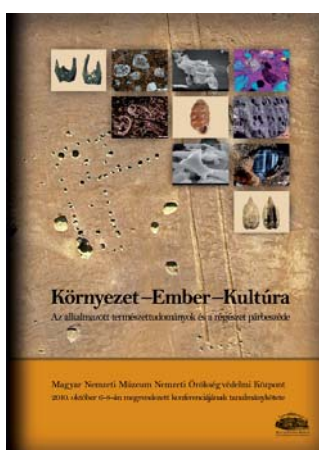
KREITER, A. – PETŐ, Á. – TUGYA, B. (SZERK.)
pp. 263–270.

Régészet és archeometria: varázsvessző, divat, rutin?

Archaeology and archaeometry: magic wand, fashion or routine?

T. Biró Katalin

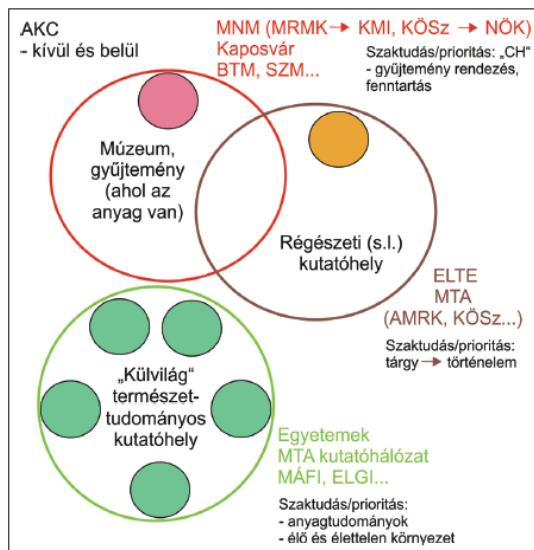
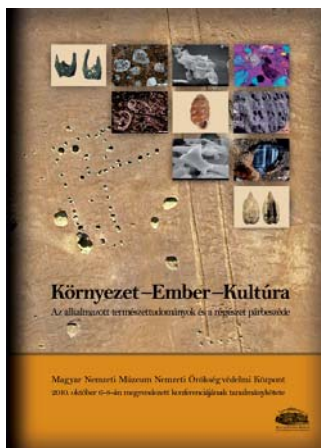
Az archeometria magyarországi múltja, helyzete.

- A természettudományos szemlélet és módszerek alkalmazása a régészeti kutatásokban: első kísérletek és eredmények
- „Közelmúlt”: az „új régészet” és az archeometriai kutatások bevezetésére tett kezdeményezések
- a hazai gyakorlatban
- VEAB-korszak
- Bekapcsolódás a nemzetközi kutatás „vérkeringésébe”
- Archeometriai Műhely és köre – vitaulések és állandó folyóirat

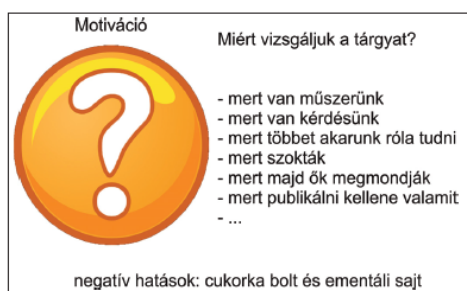
2021. február 08 (on-line).

Az archeometria magyarországi múltja, helyzete.

2. ábra Az archeometriai kutató centrumok (AKC) rendszere és prioritásai Magyarországon

Az archeometria és a régészet kapcsolata a régészet oldaláról

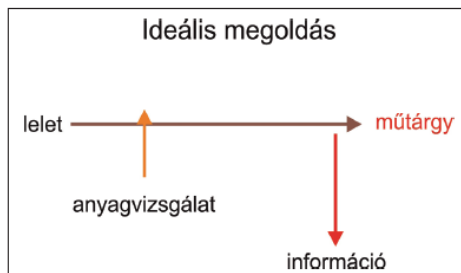
3. ábra Lehetséges motivációk a műtárgyak anyagvizsgálatára

2021. február 08 (on-line).

Az archeometria és a restaurálás kapcsolata.

Restaurálás célja a tárgy **megőrzése**

Archeometriai vizsgálat célja a tárgyról rendelkezésre álló **információ növelése, maximalizálása**

4. ábra A műtárgyak vizsgálatának optimális helye a tárgy életében, a feltárás és a nyilvántartásba vétel között

2021. február 08 (on-line).

Korai archeometriai vonatkozások (pl. Rómer F. stb)

10
Márk és éltek nézve rendelkezésük szerint nagyon különböznek. A kőkőkötől készültek, melyek nálunk csak külföldi lelőhelyekről láthatók, mint maom

ők, széleken egyes ítéssel lepatogtatván, igen egyenesen élde láruak, s inkább ömli kezdetleges firsúcnak, mint szekerek vagy vésőknek péld.

A pnháhh könmekből valók *) egy vagy két élde lirasak, melyek általában köszörültek. Ezekkel, valamint a csak félkörölgg köszörült szeczámmal, előforhának néha maguk a kőszárakörök is, melyek finom, keséy, vörös homok vagy más egyvaló szemcséjű kőanyagból kőnőből állnak, s vagy laposak a gyakori használat által (mint a szerszámok is a többszöri használatra észre lehet venni) a középsőknél mlyedettek, úgy hogy rendelkezésük

*) Némi ingertől, hogy a m. n. szentem kőtárgyai anyagát is meghatározzuk, hadd írjam itt a prágai m. múzeum akadémiájánál lártam szerűt a vizsgálat, melyben a 109 darab Cseh-magyarországi kőkőkötője két azok illavak, melyek között az egyik van latározva. E. j. 50 darab (ut van 84 kőkőkötőből (Serpentin), 22 kovapáthól (Kiro-berőder), 10 dióshól, 6 magból (Mész), 3 máshól) kőanyagból, kőszárakból (Granitum) két két darab (hamlósak, porsós, sármak) és kőkötő (Echt) egyezik darab. A kőkötőszárak gyűjtéséről 101 darab (a kőkötőből való) úgy látszik, hogy ezen, különböző igen gazdag (az anyagból) kőkötőket fordítottak a kőkötőszárak gyűjtésére, amúgy látszik ki, melyek, az felvannak illva, egy tükör és 2 példák példány van. Azok 52 darab kőkötőszárak, melyek a M-re és Természettudományi gyűjtemény alkalmával ki voltak állítva, 45 darab anyagotól való, melyek anyagától kőkötőből volt egyezik darab kőkötő, melyek a kőkötőszárak és a szerszámokból is. Ezeket az írt említem, mivel látszik, hogy a kőkötőszárak kőkötőszárak anyagát való összehasonlításra a kőkötőszárakhoz szembe hozták az anyagot és a kőkötőszárakat.

2021. február 08 (on-line).

Korai archeometriai vonatkozások (pl. Rómer F. stb)

*) Némii ingerül, hogy a m. n. muzeum kőtárgyai anyagát is meghatározzuk, hadd illyon itt a prágai n. muzeum okadatolt lajstroma szerint a viszony, melyben a 199 darab Csehországban talált kőrégiség közt azok állanak, melyek kőneme meg van határozva. T. i. 85 darab közt van 34 kigylából (Serpentin), 22 kovapalából (Kieselschiefer), 10 dioritból, 6 maglából (Granit), 3 tüzkőből; kemény homokkő-, kova- és zöldkőből (Grünstein) két-két darab; basalt-omla), gneis, szarukő- és kövült fából egy-egy darab. A bécsi császári gyűjtemény 161 darabja ginkább Dániából való; úgy látszik, hogy ezen, különben igen gazdag tár részéről eddig kevés öndöt fordítottak a kőszerszámok gyűjtésére; azon belföldiek közt, melyek ott fel vannak állítva, egy tüzkő és 2 zöldkő példány van. Azon 52 darab kőszerszám közt, melyek a M. r. v. és Természetvizsgálók pozsonyi gyűlése alkalmával ki voltak állítva, 43 darab magyarországi volt; legtöbb serpentinből készült, de volt egy-egy darab basalt-, porphyr-, kemény agyag-ala és agyagmárgából is. Ezeket azért említém, mivel hiszem, hogy a különféle vidéki muzeumok tárgyainak a n y a g r a v a l ó ö s s z e h a s o n l í t á s a is némi derüt hozhatna ezen hasonló kor csere- és miveltségi viszonyaira.

2021. február 08 (on-line).

Archeometria - Régészeti bevezető 1.

Szakirodalom: folyóiratok

Archaeometry
Journal of Archaeological Sciences

Archeometriai Műhely www.ace.hu/am
IRAMTO - Iparrégészeti és Archeometriai Tájékoztató
(<http://www.ace.hu/iramto/index.html>)
IRTO - Iparrégészeti Tájékoztató

2021. február 08 (on-line).

Archeometria - Régészeti bevezető 1.

Szakirodalom: monográfiák

Aitken M. (1961, 1974...) 1982 Fizika és Régészet.

Bahn, P.--Renfrew, C. 2005 Régészet - Elmélet, módszer, gyakorlat. Budapest.

Tite, M. S. 1972 Methods of physical examination in archaeology.

Herz, N.--Garrison, G. E., 1998 Geological methods for archaeology.

2021. február 08 (on-line).

Archeometria - Régészeti bevezető 1.

- ILON szerk. 1998: Ilon Gábor szerk., A régésztechnikus kézikönyve I. Panniculus Panniculus Szombathely Panniculus Régészettani Egylet 1998 Ser. B / 3 1-395.
- JÁRÓ--KÖLTŐ eds. 1988: Járó Márta--Költő László eds., Archaeometrical Studies in Hungary 1988 1 1-327.
- JEREM--BIRÓ eds. 2002: Jerem, Erzsébet--Biró, Katalin T. , eds. Archaeometry 98. Proceedings of the 31st Symposium, Budapest, April 26-May 3. Vol. II BARIS BAR International Series Oxford 2002 1043 Vols. I-II.
- KÖLTŐ--BARTOSIEWICZ eds. 1998: Költő László--Bartosiewicz László, eds., Archaeometrical Research in Hungary II. 1998 2 1-324.
- KREITER et al. ed. 2012 Kreiter Attila--Pető Ákos--Tugya Beáta szerk., Környezet – Ember – Kultúra. A természettudományok és a régészet párbeszéde / Environment – Human – Culture. Dialogue between applied sciences and archaeology Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ Budapest 2012 1-423

2021. február 08 (on-line).

Konferenciák

Nemzetközi:

ISA sorozat

tematikus konferenciák, pl. EMAC, Flint mining stb.

Magyar: (<http://www.ace.hu/ametry/prog-h.html>)

AM

Iparrégészet és Archeometria

Archeometriai Munkabizottság

KEK

Miskolc

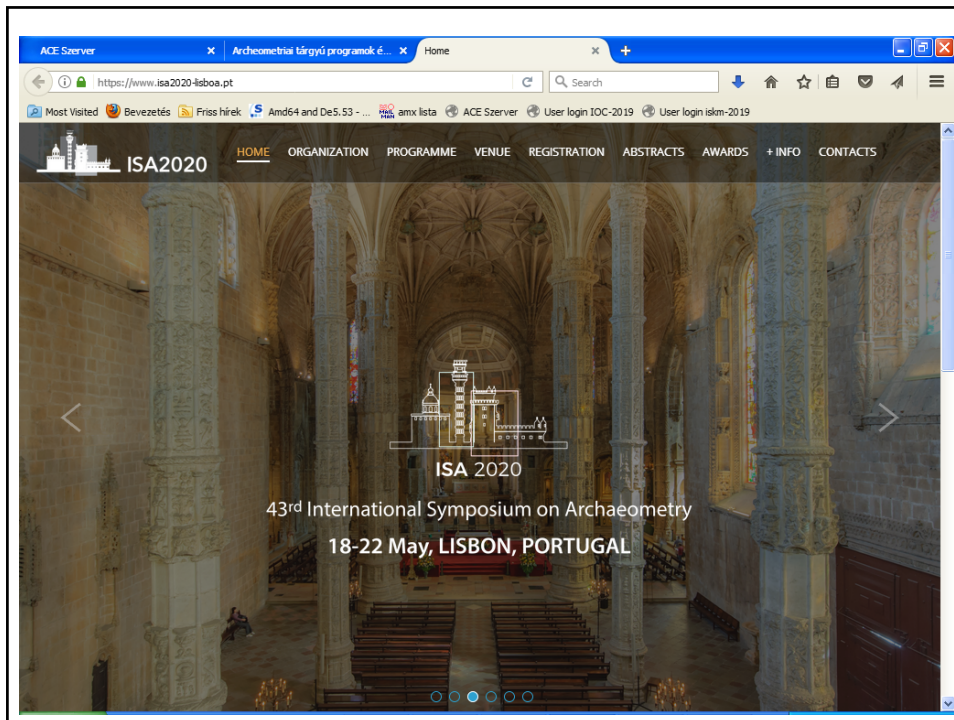
2021. február 08 (on-line).

Konferenciák - ISA

42. - **ISA 2@18** Merida (Yucatan, Mexico)

2021. február 08 (on-line).

Konferenciák

Archeometriai tárgyú programok és események

Dátum	Helyszín	Rendezvény neve	Elérhető információ
2020.07.20-22	Szófia, Bulgária	9th International Conference Mineralogy and Museums	1. körlevél
2020.05.18-22 A konferenciát a COVID vírusra való tekintettel egy évvel elhalasztották. Új időpont: 2021 május 10-14.	Lisabon, Portugália	43rd International Symposium on Archaeometry	konferencia weblap
2020.02.24.	MNM Budapest	Archeometriai Műhely Mobil eszközök az archeometriai kutatásokban	meghívó, program és előadáskivonatok
2019.12.11.	MNM Budapest	Archeometriai Műhely Bolyai-ösztöndíjasok archeometriai tárgyú kutatásai	program és előadás kivonatok
2019.12.06.	Gödöllő - Ferenczy Múzeumi Centrum, Régészeti Osztály, Gödöllő Kiss József	X. Kökor Kerekasztal	felhívás program